

In gesprek met een echte Reuselse

Door Thijs van der Zanden

Vruuger hebben we bij ons thuis nooit honger geleejen, mér daor is alles mee gezeed. Er moest hard gewerkt worre en verjaordaogen werden bij ons geregeld vergeten. Kermisgeld kregen we nie, daor was ons moeder veul te zúnnig vur.

Marianne van Limpt-van der Zanden in haar kamer van het Mariahof. September 2001.

Aan het woord is de 90-jarige Marianne van Limpt-van der Zanden de oudste dochter van Thijs van der Zanden en zijn vrouw Jónneke Larmit. In Reusel is ze beter bekend als Marianne van Jan van de Mutte.

Kinderjaren

Onze pa en ons moeder hadden bij mijn geboorte een boerderij in het gehucht 't Holland. Het was een oud boerderijtje dat aan het zandpad lag dat een verbinding vormde tussen de huidige Hooge Mierdseweg en de Lage Mierdsedijk. Dit zandpad kwam toentertijd uit bij d'n hof van de boerderij van Driek van Mechelen aan de Lage Mierdsedijk. Voordat ons moeder met onze pa trouwde was ze weduwe van Jaon Baelemans en had ze al vijf *vurkénders*, te weten ons Maria, ons Jo, onze Door, ons Lies en ons Anneke. Ze zijn geboren tussen 1899 en 1908. Ook opa Larmit woonde bij ons in. In een paar jaar tijd zijn opa Larmit, ons Anneke en ons Maria overleden aan de Spaanse griep. Zelf was ik nog maar vier jaar, maar ik weet dit

nog omdat ons moeder later vertelde dat ze toen, bij al haar verdriet, ook nog de *biste koei* uit de stal moest verkopen om uit de schulden te komen.

Hoe het boerderijtje waar ik geboren ben eruit zag weet ik nog goed. Het was een laag boerderijtje met een *strooien* dak. In de gevel was met ijzeren cijfers het jaartal 1616 aangebracht. De muren van de schuur bestonden gedeeltelijk uit een vlechtwerk van eiken *stoaken* die dichtgesmeerd waren met leem. Ongeveer een derde van de boerderij was bestemd om te wonen. Het woongedeelte bestond uit een wooneetkamer met open vuur en schouw met bakoven, bedstee, opkamer, slaapkamer en de moos. De vloer van het woongedeelte was voorzien van een laag rood rul zand. Op de begane grond zat in het midden van de boerderij een potstal. De staldeuren in de gevel gingen open aan het zandpad dat naar Driek van Mechelen liep. Ons boerderijtje leek ook heel erg veel op dat van Driek van Mechelen.

Vader Thijs van der Zanden bijgenaamd Gatten Thijs en moeder Jónneke Larmit, omstreeks 1925.

De boerderij van Driek van Mechelen aan de Lage Mierdsedijk in 1920.

Voor de boerderij v.l.n.r. Driek, Trien en Mieke van Mechelen. Zo ongeveer zag ook de ouderlijke boerderij van Marianne van der Zanden uit 1616 eruit.

Onze pa die voor zijn trouwen een boerengedoentje had aan d'n Achterse Heikant bracht daar vandaan zijn eigen hit mee waar iets bijzonders mee aan de hand was. Het paardje had namelijk maar één oog. Onze pa en ons moeder kregen samen zes kinderen. Na mij zijn achtereenvolgens onze Jan, onze Bas, ons Anna, onze Harrie en ons Miet geboren. Ons gezin bestond bij de geboorte van ons Miet in 1924 uit drie *vurkènder* en zes *nakènder*.

Prinsen Driekske (Lauwers) heeft bij ons een tijd als knecht gewerkt. We hadden ongeveer 8 hectare grond die grotendeels aan de Lage Mierdsedijk en de Hooge Mierdseweg lag. Tot mijn zevende jaar hebben wij in het 300 jaar oude boerderijtje gewoond. In 1918 heeft onze pa bij dit boerderijtje, aan de Hooge Mierdseweg, een nieuwe boerderij gebouwd. Het was een voor die tijd ruime boerderij. Heel wat anders dan dat *ouw ding* uit 1616 met het rulle rode zand op de vloeren.

Deze boerderij staat nog steeds aan de Hooge Mierdseweg. Er *boert* nu Kees Huijbregts, een kleinzoon van *Huijpe Neliske*. Het oude boerderijtje werd, nadat wij verhuisd zijn, bewoond door het uit België afkomstige gezin van Lowie van de Brande. Later heeft er ook nog ons Jo met haar man *Neel van de Klamp* (Maas) in gewoond.

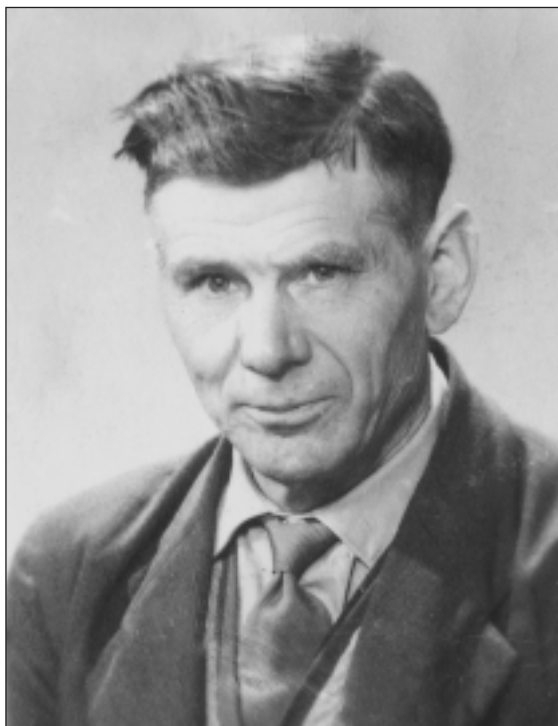
Lagere school

Tijdens mijn lagere schooltijd waren onze naaste burenen aan de Lage Mierdsedijk, Driek van Mechelen met zijn zus Trien en zijn nicht Mieke. Aan de Hooge Mierdseweg waren het de gezinnen van Driek van de *Páächter* (Roymans) en *Mertekes Frans* (Lavrijsen).

De halfzusters Jo en Anneke Baelemans op 24 juli 1912. Anneke is enkele jaren later aan de Spaanse griep overleden.

Halfbroer Door Baelemans omstreeks 1960. Door heeft zijn hele leven hard gewerkt. Eerst op de boerderij van zijn moeder en later op de boerderij van zijn halfzuster Marianne.

Meestal liep ik samen met mijn buurmeisjes Trees, An en Mie van de *Páächter* (Roymans) en An van Mertekes Frans naar de lagere school. Op klompen *klepperden* we over de enige verharde weg die Reusel rijk was vanuit 't Holland door de Stroaat (huidige Dorpsbron) en de Kerkstraat naar de *meskesschool* die tegenover de kerk stond. Veel vertier hadden we onderweg niet en lieverdjes waren we ook niet altijd. Zo zaten we wel eens aan de appels bij *Mertekes Frans* of aan de peeën van *Koxe Hanna*. Hanna was zo zuinig op haar peeën dat ze meestal op wacht stond als wij bij haar peeën in de buurt kwamen. Op een keer hadden we wat peeën uitgetrokken bij *Van Gompels Jan* (*van Geepeltje*) aan de Lage Mierdsedijk die we hadden weggegooid omdat ze te klein waren. Toen onze pa, die van dergelijke streken niet gediend was, daar achter kwam werd hij zo kwaad dat ik voor straf de peeën naar Van Gompels Jan moest terugbrengen. Omdat ik die klein dingen niet meer terug kon vinden heb ik maar een nieuwe bos uitgetrokken en die bij *Janne* afgegeven. "Ja, wat onze pa zei gebeurde ook", vertelt Marianne stellig.

Marianne van der Zanden omstreeks 1940. Opstellen maken kon ze volgens de nonnekes erg goed, maar ze maakte wel de meeste fouten.

Ook weet ik nog goed dat we op weg naar school, voorbij *Koxe Hanna* aan het slootje springen waren. Wat hebben we gelachen toen Anna van *Mertekes Frans* op een gegeven moment midden in de sloot terecht-

kwam en als een verzope kat op huis aan kon. Leren op school was aan mij niet besteed. Het enige wat ik goed kon was opstellen maken. De non of de juffrouw zei dan altijd: "Het opstel is prima maar er staan wel de meeste fouten in." Als we op school deugnieterijen uithaalden kregen we straf. Op een keer had ik aan de *paardenstaart* van Sjan Willekens getrokken, die voor mij in de klas zat. Voor straf moest ik heel de middag op mijn knieën met de handen omhoog voor de klas gaan zitten. Nog voel ik mijn knieën als ik daaraan denk. We waren altijd weer blij als meester Rijkers aan het raam kwam *buurten* met Juffrouw Nel Adriaans uit Bladel. Van juffrouw Nel mochten we dan vrij lezen waarbij ze beloofde dat we de volgende dag mochten handwerken als we goed voor ons bleven kijken.

Jonge jaren

Onze pa had vroeger een geitenbok van de Reuselse Geitenfokvereniging, een zogenaamde standbok. Nog goed weet ik dat onze pa er voor zorgde dat wij niks konden zien als er bij ons geiten naar d'n bok kwamen. Voorlichting hebben we vroeger nooit gehad.

"De *kiendjes* kwamen volgens onze pa en ons moeder altijd uit de *rooi kollen, de maïs of de haover*", vertelt Marianne lachend.

Op 28 januari 1932 overleed onze pa vrij plotseling. Hierdoor werd ons moeder voor de tweede keer in haar leven weduwe.

Gelukkig kon de boerderij nu zonder grote problemen voortgezet worden. Vooral mijn halfbroer Door, die altijd vrijgezel is gebleven, nam op de boerderij het leeuwendeel van het werk voor zijn rekening. Onze Door was een heel goede voerman. Hij zorgde voor extra inkomsten door als loonwerker met zijn paard voor andere boeren te werken. Vooral bij *Nol Zak* (van den Borne) werkte hij heel veel. Hij *hi vruuger kaoi hard* en soms dag en nacht gewerkt.

Thuis hebben we nooit honger gehad maar ons moeder was wel heel zuinig. Groenten, graan voor het brood, fruit, vlees, eieren en melk kwam allemaal van de eigen boerderij. Het brood bakte ons moeder altijd zelf. Voor het deeg gebruikte ze hele roggekorrels en zwiers (ondermelk). Toen ik ongeveer 14 jaar oud was moest ik eens zelf brood bakken. Voor het deeg gebruikte ik volle melk. Het brood smaakte toen zo lekker dat ik vanaf die tijd bij ons thuis altijd het brood moest bakken. Van *kleins af aan* heb ik op de boerderij moeten helpen. Zo moest ik meestal de koeien melken. Samen met onze Door en ons moeder ging ik op het land *méés*

brééken, gruun plukken en oogsten. Ook moest ik in de huishouding helpen. Dikwijls werd er bij ons tijdens de lange winteravonden gekaart. De kaarters waren onze Door, *Ceelen Boer* (van Limpt), *de Mutte* (Jan van Limpt), *Panjoelen Driek* en *Hanneskes Piet* (Tops). Het ging er wel eens *flink tegenôn*, er werd volop gebuurt en het kon er erg gezellig zijn. Zelf kon ik daar dan zelden van genieten omdat er altijd wel kleren te stoppen of te verstellen waren. Als het in de nacht onweerde kwamen we vroeger allemaal het bed uit. We moesten dan onze kleren, schoenen en jas aantrekken zodat we bij blikseminslag direct het huis uitkonden. Ook haalde ons moeder de

Mariane tijdens het melken in de wei in 't Holland.

Marianne heeft op de boerderij altijd veel werk moeten verzetten zoals méés brééken, gruun plukken, oogsten en melken.

Jan van Limpt bijgenaamd de Mutte en Marianne van der Zanden. Ze trouwden op 4 februari 1937. Jan is op 11 februari 1948 op tragische wijze overleden als gevolg van een verkeersongeluk.

Rechts Marianne van Limpt-van der Zanden en links haar halfzuster Jo Maas-Baelemans. In het midden de trots van de boerderij. Omstreeks 1955.

belangrijke papieren en het geld uit te kast om mee te kunnen nemen als de nood aan de man was. Totdat het onweer voorbij was bleven we het een na het ander rozenhoedje bidden. Ook mochten we vroeger nooit het brood ondersteboven op tafel leggen. Dit zou ongeluk brengen. Nog steeds zal ik nooit een brood verkeerd neerleggen. Van mijn oudste kinderen, onze Thijs en ons Sjaan, weet ik dat ze deze gewoonte ook hebben overgenomen.

Eigen gezin

Op 4 februari 1937 ben ik getrouwd met Jan van Limpt bijgenaamd *de Mutte*. Hij had al

Het gezin van Marianne van Limpt-van der Zanden omstreeks 1956. Staande v.l.n.r. Péér, Sjaan, oma Van der Zanden-Larmit, moeder Marianne, Thijs en Toos. Zittend v.l.n.r. Ad, Kees en Jan. Geheel rechts zit hun nichtje Sjaantje Verbakel uit Eindhoven.

voordat ik met hem trouwde een boerderij in 't Holland. In deze boerderij woonden toen ook nog het echtpaar Harrie van den Borne en Anna van *Mertekes Frans*.

Onze Jan was *unne doodgoeie mins*, vertelt Marianne stellig. Voordat we trouwden was bekend dat hij regelmatig een borreltje dronk en ook wel eens na cafésluiting bij *Bakkers Menneke* (Harrie van Gorp) in de bakkerij aan de *kojak schoot*. Na onze trouwdag heeft hij dat nog maar twee keer gedaan. Een keer was dat na de kranskoffie van onze trouwdag. De aanwezige meiden uit de buurt hadden hem uitgedaagd door te zeggen dat hij dat niet zou durven. Hij was voor *d'n duvel nie bang*. Al voor de oorlog zorgde hij voor extra inkomsten door te gaan smokkelen. Samen met *de Witte* (Jan van Limpt) en *de Klak* (Kees van Limpt) smokkelde hij suiker en boter. Onze Jan was daarbij dikwijls de zogenaamde voorloper. Hij controleerde of de kust veilig was voor zijn maten die de smokkelwaren droegen. Op een keer wilden de commiezen hem tijdens een smokkeltocht aanhouden. Hij moest zijn fiets ter plekke achterlaten om weg te kunnen vluchten om zijn maten te waarschuwen. Enkele dagen later kwam politiemann *de Rijks* hem vragen of hij iets miste, doelend op de achtergelaten fiets. Omdat onze Jan hem verzekerde dat hij niets kwijt was *trapte de Rijks het beteuterd af*, weet Marianne nog goed.

Van *de Witte* was bekend dat hij heel zuinig was. Tijdens een van zijn smokkeltochten zaten de commiezen hem op de hielen. In paniek schudde hij de suiker die hij droeg in de Belevense loop. Hij vond *'t sunt* dat alle suiker zomaar wegspoelde en wegsmolte. Voordat de commiezen hem te pakken hadden at hij daarom zoveel mogelijk van de gedeeltelijk opgeloste suiker op. Zoveel zelfs dat hij er ziek van werd.

In d'n oorlog pakte onze Jan het smokkelen groter aan. De in Reusel actieve veekoopman de Wekse, had een vrachtwagen waarin een dubbele bodem zat. Hierin werden grote hoeveelheden kaas en juin verstoppt die bij ons in de schuur werden uitgeladen en opgeslagen. Heel de schuur stonk in die dagen naar de juin. De Belgen kwamen de smokkelwaar bij ons aan huis ophalen waarbij onze Jan er wel voor zorgde dat hij er genoeg aan verdiende. Ook verkocht hij

De boertjes Ad en Jan van Limpt omstreeks 1956. Jan (rechts op de foto) is op jonge leeftijd verdronken tijdens zijn vakantie in Zeeland.

aan de Belgen eieren voor 1 gulden per stuk die hij in Reusel voor 35 cent inkoocht. Toen Koxe Toon op een keer aan de deur kwam om meer dan 35 cent voor zijn eieren te vragen, sloeg onze Jan 6 eieren in de pan en bakte er een heel grote struif van. Tegen Koxe Toon zei hij dat hij eieren genoeg had en vroeg aan hem of hij ook een stuk van de struif lustte. Toon wist genoeg en durfde toen niet meer geld voor zijn eieren te vragen, lacht Marianne.

Weduwe

Als de dag van vandaag herinner ik me 11 februari 1948. Op die dag is onze Jan dodelijk verongelukt. Hij is op Aswoensdag, op weg naar de kerk, tijdens het halen van een askruisje, door een Belgische pendelbus overreden. Van de ene op de andere dag bleef ik met zeven jonge kinderen achter waarvan onze Jan nog niet eens geboren was. De ouderlijke boerderij van ons moeder aan de Hooge Mierdseweg is toen verkocht en mijn halfbroer Door is bij mij op de boerderij in 't Holland komen wonen. Onze Door, aan wie ik veel te danken heb, heeft het werk op de boerderij overgenomen. Ook nam hij op zijn manier de vaderrol over. De zuinigheid en de gebruiken van vroeger heeft hij bij mijn gezin in stand gehouden. Als hij binnenkwam

en het was nog niet helemaal donker deed hij altijd het licht uit. Hij vond dat maar geld verbrassen. Ook moesten de kinderen als het onweerde van hem het bed uit waarbij ze zich, net als wij vroeger, helemaal aan moesten kleden. Als de kinderen even niet opletten tijdens het bidden van het rozenhoedje *patste onze Door ze met zijn klak om de oren*. Als boer was onze Door vooral een harde werker en een goede voerman. Hij was ook heel erg gesteld op paarden. Ik weet nog wel

Reusel kermis omstreeks 1955. Marianne van Limpt-van der Zanden wordt v.l.n.r. geflankeerd door haar kinderen Toos, Jan en Ad.

Vier geslachten met superoma Marianne van Limpt-van der Zanden, oma Sjaan Maas-van Limpt, moeder Helga Willekens-van Limpt en kindje Simone Willekens. November 1996.

dat hij *schroowde* toen een paard verkocht moest worden omdat het voor het werk te oud was. Durf en handelsgeest had hij veel minder dan onze Jan. Nog steeds ben ik er van overtuigd dat onze Jan een *grote boer* was geworden als hij was blijven leven. Ook zou hij zeker de boerderij van ons moeder hebben overgenomen. Maar ja, dat heeft zo niet mogen zijn.

Zowel onze Door als ons moeder hebben heel lang bij mij ingewoond. Ons moeder is in 1968 op 92-jarige leeftijd bij mij op de boerderij overleden. Ook onze Door is tot het eind van zijn leven bij mij op de boerderij gebleven. Hij is 86 jaar oud geworden.

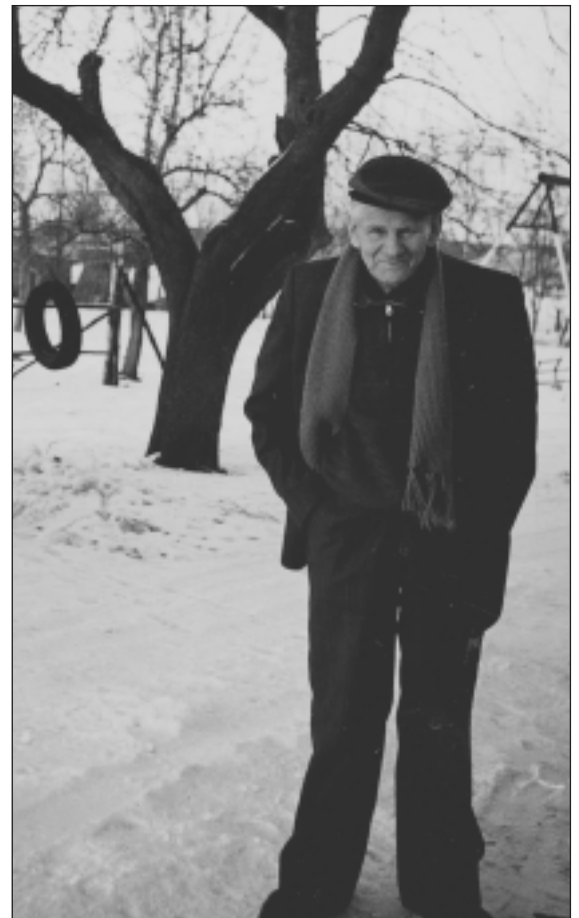
Mijn jongste zoon Jan, die ik naar zijn overleden vader heb genoemd is ook noodlottig om het leven gekomen. Hij is verdronken in zee tijdens zijn vakantie in Zeeland. Zijn meiske, Annie van Hoof uit Bladel en een aantal van haar familieleden hebben het verschrikkelijk ongeluk voor hun ogen zien gebeuren. Het heeft nog ruim een week geduurd voordat hij uit zee is aangespoeld. Nooit zal ik deze verschrikkelijke week vergeten, zucht Marianne.

Oude dag

Ruim 30 jaar geleden zijn wij met boeren gestopt. Omdat ik niet kon stilzitten ben ik vanaf mijn 58ste jaar gaan werken als huishoudster bij dokter Snieders. Ondanks dat mevrouw Snieders bekend stond als *geen gemakkelijke* heb ik tot mijn 85ste verjaardag

zonder tegenzin daar gewerkt. Ook toen mevrouw Snieders dood was heb ik nog een tijd voor haar zoon Jan Reijnier gekookt. Op 24 februari 1990 ben ik verhuisd naar 't Busseltje. Het was heel moeilijk voor mij om 't Holland te verlaten en het duurde dan ook een tijdje voordat ik in 't Busseltje *d'n aord* kreeg. In 't Busseltje ging ik beter mijn draai vinden toen ik daar een aantal mensen leerde kennen. Enkele jaren geleden ben ik verhuisd naar het Mariahof. Wekelijks ga ik op bezoek bij Door van Dijk of Marten en Isa Jansen die nog in 't Busseltje wonen. De andere week komen ze bij mij op bezoek. Als ik ergens heen moet brengt mijn oudste dochter Sjaan, die met Martien Maas is getrouwd me weg. Daar heb ik veel gemak van.

Sinds ik in het Mariahof woon ben ik dikwijls aan het breien. Ik brei vooral sloffen in alle maten en kleuren. De kleinkinderen en achterkleinkinderen hebben er ondertussen allemaal wel een paar van mij gekregen. Vooral op zondag komt de familie op bezoek. Bij mij op de kamer is het dan erg vol maar dat vind ik niet erg. De kleinkinderen en

Door Baelemans omstreeks 1985. Hij heeft zijn hele leven bij zijn halfzuster Marianne gewoond.

achterkleinkinderen, die mij superoma noemen, weten de weg naar mij goed te vinden en daar ben ik heel blij mee. Begin dit jaar heb ik samen met mijn familie en kennissen in de Vrachtskar mijn 90ste verjaardag gevierd. Daar kijk ik nog steeds met heel veel plezier naar terug.

Slot

Marianne van Limpt-van der Zanden heeft heel haar lange leven hard gewerkt en ingetogen geleefd. Ze is iemand die liever niet op de voorgrond treedt maar in haar eigen vertrouwde omgeving voor haar mening uitkomt. Haar leven is niet gespaard gebleven van grote tegenslagen. Toen haar vader overleed was ze pas 21 jaar oud. Heel groot was het verlies toen haar man, Jan van *de Mutte*, in 1948 dodelijke verongelukte en ze op haar boerderij achterbleef met 6 jonge kinderen waarbij ze ook nog in verwachting

was van haar zevende kind. Groot moet het verdriet zijn geweest toen deze jongste zoon op 20-jarige leeftijd in zee de verdrinkingsdood vond. Hoewel tijdens het interview met Marianne blijkt dat ze deze tegenslagen niet vergeten is, is ze niet bij de pakken blijven neerzitten. Ze vertelt dat ze inmiddels 12 kleinkinderen en 10 achterkleinkinderen heeft. Trots laat ze een prachtig boek zien met foto's en verhalen die haar kinderen, achterkleinkinderen, familieleden en kennissen voor haar 90ste verjaardag hebben gemaakt. Het siert haar dat nadat ze is opgehouden met boeren tot op haar 85ste jaar gewerkt heeft in de huishouding van de familie Snieders.

Daarom stellen we met recht vast dat Marianne van Jan van *de Mutte* een echte Reuselse genoemd mag worden.

Marianne van Limpt-van der Zanden tijdens haar 70ste verjaardag op 26 januari 1981 temidden van haar kinderen, aange-trouwden en kleinkinderen.